

De partijprogramma's langs de politieke (jacht)meetlat

Op 22 november gaat Nederland naar de stembus. In het politieke landschap heeft een stevige verschuiving plaatsgevonden: veel (lang zittende) politici verlaten Den Haag, de kieslijsten zijn gevuld met nieuwe gezichten en de partijprogramma's zijn flink onder handen genomen. Welke standpunten nemen de partijen nu in en hoe staan zij tegenover dossiers die voor jagers belangrijk zijn? Wij zochten het voor u uit.

Tekst en samenstelling **Levina de Jonge en Daniel Lameriks**

De aanstaande Tweede Kamerverkiezingen vinden vervroegd plaats, nadat het kabinet in juli jongstleden geen overeenstemming kon bereiken over het asielbeleid. Slechts 543 dagen, na een lange formatieperiode, zat kabinet-Rutte IV. Met het vertrek van de meeste hoofdrolspelers van afgelopen kabinetten, valt er straks op de 22^e veel te kiezen: in de peilingen gaan verschillende (nieuwe) partijen nek-aan-nek. Hoe kijken de partijen tegen jacht

en natuurbeheer aan? Wij maakten een rondje langs de velden en doken de verkiezingsprogramma's in. Hieronder treft u een overzicht, waarin de partijstandpunten overzichtelijk op een rij zijn gezet. We bekeken wat de partijen over de volgende drie relevante onderwerpen schrijven: 1. jacht, 2. natuurherstel & biodiversiteit en 3. wapens en munitie & veiligheid. *Noot: van de partijen DENK, 50Plus en JA21 waren bij het ter perse gaan van dit artikel geen relevante standpunten bekend over de drie genoemde punten.*

	Jacht – faunabeheer	Natuurherstel – Natura 2000 – biodiversiteit	Wapens & munitie – veiligheid – juridisch
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 'Ruimte geven. Grenzen stellen'</p>	<ul style="list-style-type: none"> We zorgen voor effectief en actief natuurbeheer. Dat is nodig voor bescherming van onze inheemse biodiversiteit en ter voorkoming van schade [...]. Boeren krijgen de kans om hun verdienmodel te versterken met agrarische natuur en landschapsbeheer. Jagers spelen een belangrijke rol, daarom vernieuwen we wetgeving zodat de staat van een diersoort regionaal wordt bepaald en ontwikkelen we een nieuw telprotocol. Exoten, zoals de Amerikaanse rivierkreeft, worden bestreden. We stimuleren weidevoelbeheer door boeren, waarvan de grutto als nationale vogel het symbool is. (P. 60) 	<ul style="list-style-type: none"> We maken serieus werk van natuurherstel. We voeren de afspraken over het Natuurnetwerk Nederland uit en we gaan natuurnetwerken beter met elkaar verbinden. We gaan gebiedsgericht en op basis van onafhankelijke analyses van de Ecologische Autoriteit aan de slag. (P. 60) We moderniseren onze natuurwetgeving. De verplichtingen rondom Natura 2000-gebieden zijn niet toegespitst op de dynamiek van de natuur. We maken het in Brussel bespreekbaar om op termijn Natura 2000-gebieden anders in te delen. Het uitgangspunt daarbij is geen kleiner, maar robuuster natuurareaal. (P. 60) 	<ul style="list-style-type: none"> We beschermen de natuur tegen criminelen. Drugsdumping in de natuur moeten voorkomen worden. We moeten de pakkans van drugscriminelen vergroten. Politie en groene boa's krijgen de juiste middelen en ondersteuning om toezicht te houden en om in te kunnen grijpen. (P. 60-61)

	Jacht – faunabeheer	Natuurherstel – Natura 2000 – biodiversiteit	Wapens & munitie – veiligheid – juridisch
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 'Nieuwe energie voor Nederland'</p>	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • We realiseren bufferstroken rondom Natura 2000-gebieden en beschermen de Waddenzee. (P. 130) • Er komt een bindend internationaal akkoord voor biodiversiteit: een akkoord van Parijs voor de natuur. (P. 157) • D66 wil meer natuur en pleit voor 50.000 hectare extra natuur in 2030 ten opzichte van nu en 160.000 hectare extra natuur in 2040. Ons typisch Hollandse landschap kent bijvoorbeeld kilometers dijken die we makkelijk kunnen inzetten voor de biodiversiteit. (P. 158) 	<ul style="list-style-type: none"> • D66 wil de natuur een stem geven. Dat doen we door de rechten van de natuur te erkennen. • Concreet doen we dit door specifieke natuurgebieden, zoals de Waddenzee, rechtspersoonlijkheid te geven, onder andere naar het Spaanse model. Door gebieden rechten te geven, krijgen ze via vertegenwoordigers de mogelijkheden om schade te verhalen voor herstel en worden ze een gelijke actor in beslissingen. • Wij willen de juridische status van dieren versterken. D66 wil dieren voor de wet erkennen als wezens met bewustzijn en gevoel. (P. 159)
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 'Recht doen'</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een doeltreffend faunabeheer is essentieel voor het behoud van gezonde dierpopulaties. Hierbij spelen fauna- en wildbeheereenheden en opgeleide jagers een cruciale rol. We willen een telmethodiek die het gehele leefgebied van soorten bestrijkt, zodat we de juiste gegevens kunnen verzamelen voor op maat gemaakt faunabeheer. • Voor de wolf is geen plek in Nederland. De Europese beschermde status van de wolf moet omlaag, zodat de populatie in Nederland kan worden beheerd. • Het opnemen van de grauwe gans op de landelijke vrijstellingslijst is wenselijk. (P. 43) 	<ul style="list-style-type: none"> • Minder kwetsbare natuur kan goed samengaan met minder intensieve landbouw. [...] De toezegging dat bij de aanleg van nieuwe natuur er geen gevolgen zijn voor bestaand gebruik van de omliggende gronden dient te worden vastgelegd in regelgeving. (P. 38) • De uitvoering van de Natuurdoelanalyses (NDA's) moeten worden herzien, omdat het hierin gehanteerde 'one-out all-out'-principe veel te absoluut wordt toegepast. Dit principe moet worden vervangen door één die veel minder absoluut gehanteerd hoeft te worden. (P. 43) 	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 'Nieuwe verbondenheid'</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeter het faunabeheer. Jacht moet geen sport zijn, maar ten dienste staan van goed faunabeheer en schadebestrijding. Planmatig afgeschoten (bejaagbaar) wild moet als voedsel worden aangeboden. • De wolf is na lange tijd weer terug in Nederland. Er moet duidelijke informatie komen en tegelijk moet beheer mogelijk zijn, vooral op plaatsen waar andere functies worden verstoord, zoals begrazing van de heide door schapen. (P.79) 	<ul style="list-style-type: none"> • De Natura 2000-gebieden, het Nationaal Natuurnetwerk en de ecologische verbindingen ertussen (zoals ecoducten en wildtunnels) zijn cruciaal voor een robuuste natuur in Nederland en moeten voor 2030 gerealiseerd worden. • Bescherm en investeer in vijf grote Nationale Parken van wereldklasse in Nederland; het Waddengebied, de Hollandse vastelandsduinen, de Zuidwestelijke Delta, de Veluwe en de IJsseldelta. (P. 77) 	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 'Woord houden'</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Land- en tuinbouw en alle bedrijvigheid daaromheen dragen bij aan de leefbaarheid van het landelijk gebied, inclusief de zorg voor het landschap. [...] Er moet genoeg ruimte voor goedwillende jagers zijn, ook om iets te kunnen doen aan het toenemende aantal wolven. (P. 15) 	<ul style="list-style-type: none"> • Rentmeesterschap vraagt om verdere verduurzaming, verlaging van ongewenste verliezen naar het milieu, verhoging van de (agro)biodiversiteit en minder afhankelijkheid van (dure) kunstmest en soja-import. Belangrijke randvoorwaarden om dit te kunnen bereiken zijn: samenwerking tussen boeren, tuinders, overheid en ketenpartijen (zoals in de Foodvalley) [...] en ecosysteemdiensten, zoals akkerranden en koolstofopslag [...]. (P. 15) 	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>

	Jacht – faunabeheer	Natuurherstel – Natura 2000 – biodiversiteit	Wapens & munitie – veiligheid – juridisch
 Verkiezingsprogramma 2023 'Iedere dag BBBeter'	<ul style="list-style-type: none"> Wij zien natuur niet als iets wat naast de mens aanwezig is, maar wat vermengd zit in onze leefwereld. [...] BBB erkent het belang van het versterken van biodiversiteit. Dit doen we niet door nieuwe natuurgebieden aan te leggen, maar door flora en fauna te beheren in de juiste aantallen. We versterken de biodiversiteit ook door educatie, vergroening van de omgeving en beheer door middel van de jacht. Op dit moment wordt 85% van de faunaschade veroorzaakt door ganzen. Niet alles kan overal, daarom is het ook belangrijk dat we op de beperkte ruimte een goed wildbeheer uitvoeren. (P. 68) 	<ul style="list-style-type: none"> BBB wil overstappen van Stikstofbeleid naar Natuurbeleid. De huidige Stikstofwet moet van tafel en we richten ons met een brede blik op natuurbeleid, behoud van natuur en herstel van natuur waar dat nodig is. [...] Jaarlijks stijgt het aantal verkeersongevallen met wilde dieren en stijgen de kosten voor de tegemoetkoming van fauna-schade. BBB wil van het probleem de oplossing maken en de jacht op ganzen uitbreiden ten behoeve van mensen die het nodig hebben, zoals bijvoorbeeld voedselbanken en daklozenopvang. (P. 68) 	<ul style="list-style-type: none"> Nederland moet weer munitie en militaire voorraden kunnen produceren. (P. 127)
 Verkiezingsprogramma 2023 'Samen voor een hoopvolle toekomst'	<ul style="list-style-type: none"> Voor plezierjacht is geen plaats meer, beheerjacht staan we alleen toe bij bedreiging van de volksgezondheid, veiligheid of biodiversiteit en als bewezen is dat andere diervriendelijke alternatieven niet werken. (P. 48) 	<ul style="list-style-type: none"> Uiterlijk in 2030 is de trend van achteruitgang van de biodiversiteit gekeerd. [...] Dat doen we door beschermde natuurgebieden aan elkaar te verbinden en door bufferzones om deze gebieden heen te creëren. Voor meer biodiversiteit zetten we het beleid voor Nationale Parken voort. (P. 45) Boeren die zich inzetten voor natuurbescherming en herstel, worden beloofd. [...] We stimuleren boeren om in de teeltvrije zones te werken aan bloemrijke randen, natuurvriendelijke oevers of herstel van landschapselementen. (P. 46) 	<ul style="list-style-type: none"> Als eerste stap in het geven van rechten aan de natuur, werken we aan rechtspersoonlijkheid voor een specifiek ecosysteem, zoals de Waddenzee of de Maas. We sluiten ons daarvoor aan bij initiatieven van onderop en werken waar mogelijk samen met buurlanden. (P. 45) We richten een Nationale Grondbank op. Met hulp van deze bank kunnen lokale en regionale overheden actief grondbeleid gaan voeren en eenvoudiger grond aankopen (tegen de gebruiks-waarde). Zo kunnen we [...] natuurinclusieve boeren helpen door hen voor een aantrekkelijke prijs grond te laten pachten van de overheid [...]. (P. 46)
 Verkiezingsprogramma 2023 'Nederlanders weer op 1'	<ul style="list-style-type: none"> Illegale handelaren, malafide broodfokkers, stropers en trofeejagers dienen net als de plezierjacht hard te worden aangepakt en bestraft, evenals de import en export, de doorvoer van handel in hieruit verkregen producten. (P. 26) 	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Naast inbeslagname van hun wapentuig volgt intrekking van hun wapen- en jachtvergunning. (P. 26)

Stemgedrag

Woorden zijn belangrijk, maar resultaten geven meer duidelijkheid. Het in kaart brengen van recent stemgedrag op moties in de Tweede Kamer leert ons veel over de positie die partijen innemen op relevante jachtdossiers.

'Motie Vestering' (PvdD) wilde een jachtverbod instellen zolang het vogelgriepvirus rondgaat (12 september 2023). Dit viel niet in goede aarde, want met 113 van de 149 stemmen werd deze verworpen door: VVD, D66, PVV, CDA, ChristenUnie, FvD, BBB, DENK, SGP, Groep Van Haga, Ephraïm, JA21 en Omtzigt. Partijen die de motie steunden: PvdA, SP, GroenLinks, PvdD, Volt, BIJ1 en GOUD (Fractie Den Haan).

Een andere motie, overigens niet gebaseerd op de juiste gegevens, was de 'Motie Akerboom' (PvdD) over diersoorten die in hun voortbestaan worden bedreigd en per direct van de landelijke vrijstellingslijst af moesten

(aangenomen met 77 van de 147 stemmen op 11 oktober 2023). Tegen deze motie waren: VVD, CDA, ChristenUnie, FvD, BBB, DENK, SGP, Groep Van Haga, Ephraïm, JA21 en Omtzigt. Partijen die deze motie helaas steunden: D66, PVV, PvdA, SP, GroenLinks, PvdD, DENK, Volt en BIJ1.

Bovenstaande moties werden ingediend tijdens de demissionaire periode. Ter illustratie nog een motie van 7 december 2022, nog voordat het kabinet viel: de verworpen 'motie Vestering' over het landelijk schrappen van de houtduif, fazant en wilde eend van de lijst van vrij bejaagbare soorten. Tegen deze motie stemden 94 van de 150 Kamerleden: VVD, D66, CDA, ChristenUnie, FvD, Groep Van Haga, JA21, SGP, BBB, Gündogan en Omtzigt. De partijen die de motie wel wilden aannemen, waren: PVV, PvdA, SP, GroenLinks, PvdD, DENK, Volt, BIJ1 en GOUD (Fractie Den Haan). De voor- en tegenstemmers blijken dus vrij consistent in hun stemgedrag bij jacht-gerelateerde moties.

	Jacht – faunabeheer	Natuurherstel – Natura 2000 – biodiversiteit	Wapens & munitie – veiligheid – juridisch
 <p>Partij voor de Dieren</p> <p>Verkiezingsprogramma 2023 ‘Een wereld te herwinnen!’</p>	<ul style="list-style-type: none"> De Partij voor de Dieren wil dat er een einde komt aan de jacht [...] Alleen bij dringende redenen, bijvoorbeeld als een dier uitzichtloos of ernstig lijdt of wanneer de volksgezondheid wordt bedreigd, kan de overheid een uitzondering maken [...] De ontheffing hiervoor wordt alleen door de landelijke overheid afgegeven, niet door provincies. (P. 27) 	<ul style="list-style-type: none"> Dieren krijgen de ruimte, rust en bescherming om te leven naar hun aard. Natuurgebieden worden verbonden om migratie mogelijk te maken en de populatiedynamiek in balans te houden. (P. 28) 	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 ‘Toekomst, nu’</p>	<ul style="list-style-type: none"> De wolf heeft zijn plek in Nederland teruggevonden. Om een veilige situatie te creëren voor de wolf en de mensen leren we van landen als Duitsland, die al langer ervaring hebben met de terugkeer van de wolf. We helpen boeren met vee om de wolf op een veilige manier te weren. Daarbij zetten we in op natuurlijke oplossingen zoals de inzet van honden en ezels. [...] We verenigen natuurgebieden over grenzen heen zodat er voldoende ruimte komt voor de wolf. (P. 40) 	<ul style="list-style-type: none"> Volt wil de Europese natuur weer verenigen. Dit zorgt voor robuuste ecosystemen [...] Internationaal is afgesproken dat in 2030 dertig procent van het land- en wateroppervlak op aarde beschermd natuurgebied moet zijn. [...] Hiervoor is 150.000 hectare extra natuur nodig en moet het Natuurnetwerk Nederland met 34.000 hectare worden uitgebreid. (P. 40-41) 	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 ‘Nu de mensen’</p>	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Dierenwelzijn wordt overal in Nederland gegarandeerd, weidegang wordt verplicht in de landbouw [...]. We stimuleren de overstap van intensieve landbouw naar biologische landbouw. [...] Zo verbeteren we ook de natuur en biodiversiteit. We schalen het Natuurnetwerk Nederland op naar de oorspronkelijke Ecologische Hoofdstructuur. Met een nationaal bomenplan gaan we voor elke Nederlander een boom planten. Deze bossen worden vervolgens ecologisch beheerd. (P. 16) 	<ul style="list-style-type: none"> De Nederlandse overheid moet zich actief inzetten om de huidige wapenwedloop te stoppen. Dat doen we onder andere door wapenhandel waar Nederlandse bedrijven bij betrokken zijn aan banden te leggen. (P. 30)
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 ‘Hoop, optimisme en herstel’</p>	<ul style="list-style-type: none"> Goed beheren en verzorgen op een verstandige manier is cruciaal. Onze jagers zien er zorgvuldig op toe dat enkel overtollig wild wordt geschoten. De wolf past slecht bij het hedendaagse cultuurlandschap van Nederland en richt flinke schade aan bij veehoudende boeren. Dat is onwenselijk. De bescherming van vee verdient de voorkeur boven het gedogen van de wolf. (P. 86-87) 	<ul style="list-style-type: none"> FvD wil stoppen met rewilding-projecten en de natuur openstellen voor recreatie. (P. 85) Bosbeheer kan heel goed aan particulieren worden overgelaten. We vragen daarbij wel de huidige terreinbeheerders om hun gebieden meer open te stellen voor bezoekers en dagrecreanten. (P. 86-87) Dieren die leven in omheind gebied, zoals de Oostvaardersplassen, laten verhongeren, is niet aanvaardbaar. (P. 86) 	<p><i>Niet opgenomen in verkiezingsprogramma</i></p>
 <p>Verkiezingsprogramma 2023 ‘Tijd voor herstel’</p>	<ul style="list-style-type: none"> Na 150 jaar is de wolf terug in Nederland. Waar wolven een bedreiging vormen voor mens en dier, moet het worden toegestaan om ze te verjagen en de populatie actief te beheren. De verantwoordelijkheid voor deze afweging ligt bij provincies. (P. 53) 	<ul style="list-style-type: none"> We zetten ons in om de biodiversiteit in Nederland te behouden en te herstellen. Dit doen we zowel op land als op zee. Natuurversterkend bouwen wordt de nieuwe norm [...]. We zetten ons in voor robuuste natuurgebieden en het in stand houden van bedreigde dieren en planten. Hierbij koesteren we ook landschapselementen zoals houtwallen, hagen en kwelders. (P. 53) 	<ul style="list-style-type: none"> Wij willen dat bij de aanvraag voor een wapenvergunning alle relevante medische en andere informatie over de aanvrager beschikbaar is voor de politie. Dit geldt ook met betrekking tot houders van reeds afgegeven wapenvergunningen. (P. 67)

Tot aan de verkiezingen houden wij u via onze website en nieuwsbrief op de hoogte van relevante ontwikkelingen in de aanloop naar de verkiezingen. Zo kunt u bijvoorbeeld binnenkort lezen hoe verschillende politici en woordvoerders reageren op twee (prikkelende) stellingen die de Jagersvereniging hen voorlegde. Houd onze digitale kanalen dus in de gaten!